

Секція МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

СВІТОВА ВАЛЮТНА СИСТЕМА ЯК ФАКТОР ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Масленко О.С., аспірант ІСЕМВ, м. Київ, Україна

Сучасну економічну кризу впевнено можна характеризувати як першу глобальну фінансову кризу, адже ми вперше маємо справу з економічним шоком, який викликаний глобалізацією світогосподарських зв'язків. Глобалізація здійснює істотний вплив на формування фінансової та економічної політики практично всіх держав світу. З одного боку глобалізація веде до тісної торгово-економічної та валютної інтеграції між країнами, а з іншого – посилює нестабільність світової фінансової системи. Нестабільність обумовлена тим, що виникаючі проблеми в розвитку економіки однієї країни стали значно швидше передаватися між державами через механізми валютної та грошово-кредитної політики викликаючи ефект взаємного посилення кризових явищ.

Глобальний характер кризових явищ визначається не стільки географічними масштабами, як кількістю фундаментальних проблем функціонування ринкової економічної системи та її головної ланки – валютної-фінансової [1, с. 8].

Валютна й фінансова сфери переплелись настільки тісно, що будь-яка нестабільність на фінансових ринках провідних економік світу, синхронізована в часі, може вилитись у масштабні системні потрясіння. Нестабільність, породжена внутрішніми протиріччями світової валютної системи призвела до кризи «основи всієї ринкової економіки – її грошової сфери».

Основу сучасних проблем було закладено Бреттно-Вудською валютною системою, завдяки якій долар США фактично перетворився із основної валюти у резервну. З цього моменту практично всі країни світу почали формувати свої золотовалютні резерви у доларах США.

У кінці 60-х рр. ХХ ст. внаслідок надмірної інфляції й зовнішньоторгового дефіциту ринкова вартість золота стала суттєво перевищувати офіційно встановлений рівень. Внаслідок цього вміст золота у доларі зменшився з 35 до 38 доларів за унцію, а у 1971 році президент Р. Ніксон відмінив прив'язку долара до золота. З 1976 року таке рішення було остаточно закріплене Ямайською угодою, яка юридично оформила демонетизацію золота та започаткувала плаваючі курси валют. З цього періоду «...долар США перетворився на світову валюту й почав виконувати роль, яка раніше належала золоту» [2, с.47], а відтак США отримали ексклюзивне право на «виробництво»

найрентабельнішої продукції у світі – безконтрольне друкування головної світової валюти та отримання сеньйоражу та експорт проблем своєї економіки у інші країни світу.

Сучасна Ямайська світова валютна система базується на плаваючих обмінних курсах, застосування яких загрожує появою безлічі проблем для національних економік зокрема і світової економіки в цілому.

Аналіз найбільш масштабних фінансових криз (див. рис.), що потрясли світову економіку чи економіку окремих країн, показав зростання їх кількості з переходом до нинішньої валютної системи [3, с. 10].

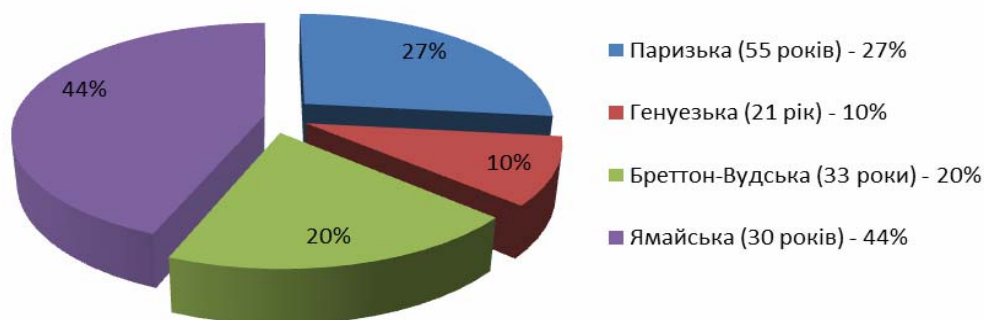

Рис. Питома вага фінансових криз підчас дії кожної з світових валютних систем

Джерело: побудовано автором на основі даних [3]

Очевидно, що діюча валютна система характеризується найбільшою кількістю кризових явищ. До того ж особливістю сучасних криз є те, що «...неодмінною їх складовою стала валютна криза або інша назва – криза платіжного балансу. Сучасні фінансові кризи набули дещо іншої форми й стали загальносвітовими» [4].

Таким чином, світова валютна система є одним із ключових факторів глобальної нестабільності, та вимагає усунення однієї з фундаментальних причин глобальної кризи – безконтрольності емісії світових резервних валют. Одним з інструментів у вирішенні цього питання може бути посилення міжнародної конкуренції резервних валют шляхом формування регіональних економічних угруповань, що в кінцевому результаті призведе до трансформації світової валютної системи у мультивалютну.

Процес такої еволюції досить складний, проте невідворотний, і подальші наукові пошуки мають сконцентруватись саме навколо розробки цього питання.

Список літератури:

1. Бураковский И. В., Плотников А. В. Мировая экономика: глобальный финансовый кризис / И. В. Бураковский, А. В. Плотников // — Харьков: Фолио, 2010. — 415 с.
2. Вожжов А.П., Коновалова М.Г. О формировании новой мировой валютной системы // Банковский вестник (информационно-аналитический и научно-практический журнал национального банка Республики Беларусь. – сентябрь 2009. - № 25 (462). – с.47-51.
3. Хаустова В. Е., Громыко Н.К. Валютная система и мировые кризисы / В.Е. Хаустова, Н.К. Громыко // Проблеми економіки. – 2010. - №4. - с. 9-12.
4. Черняк О.І. Хом'як В.Р. Причины валютної кризи та індикатори, які сигналізують про її наближення. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/VUABS/2011_2/31_02_02.pdf

ПІДПРИЄМНИЦТВО В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

*Стахів І.М., здобувач кафедри економіки підприємства,
Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна*

Внаслідок політики лібералізації торгівлі йде посилення конкуренції на товарних ринках через стимулювання міжнародного торгового обміну. Міжнародна конкуренція зростає й за рухомі фактори виробництва, за приватний страховий капітал. З'являється більше можливостей для дроблення виробничих процесів та перенесення окремих ступенів виробництва в інші місця з вищими порівняльними витратами та перевагами.

Сучасні теоретичні та емпіричні дослідження у сфері конкурентних відносин дозволяють сформулювати ознаки зміни природи конкуренції [2, с. 59]. Це насамперед, трансформація ролі споживачів, що проявляється в активізації пошуку ними підприємств з необхідними стратегічними можливостями для створення бажаної цінності.

Розширення горизонту та багатовекторності конкуренції змінює класичні уявлення про конкуруючі підприємства як про такі, які мають схожість з точки зору споживачів, до появи нетрадиційних конкурентів або можливості альтернативного використання реальними і потенціальними споживачами своїх ресурсів. По суті, конкуренцію необхідно сприймати як боротьбу за ресурси (кошти, час) покупців, а не як завоювання пріоритету щодо продажу товарів на певному сегменті ринку.

Сьогодні підприємства конкурують у світі, де бар'єри в торгівлі та інвестиціях зникають, що робить капітал та технології більш мобільнішими.